

Dansk gartneri i tal 2003

Dansk gartneris produkter er mangfoldige, men alligevel kendte af forbrugerne. Fra væksthuse - potteplanter, snitblomster og væksthusrøntsager; fra friland - frilandgrøntsager, planteskoleplanter samt frugt og bær. Hertil kommer en produktion af champignon.

Nedenfor er vist nogle nøgletal, som beskriver erhvervet bag produkterne.

Struktur

Inden for alle grene af gartneriet går strukturudviklingen i retning af færre, men til gengæld større gartnerier.

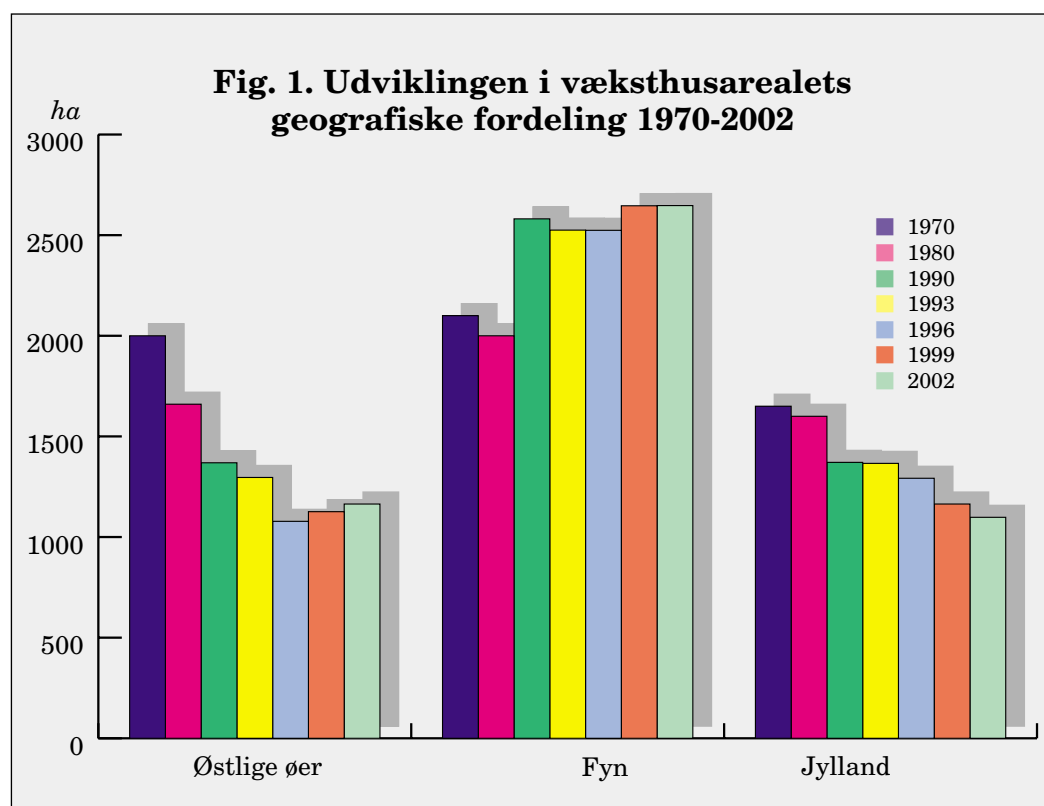
Antallet af gartnerier med væksthuseproduktion (1.000 m² eller derover) er i perioden 1990-2002 faldet fra 959 til 633 virksomheder.

Vanskeligheder med at generationsskifte især de mindre gartnerier og sammenlægninger af gartnerier er væsentlige årsager til det betydelige fald.

Produktionsarealet under glas har imidlertid været tilnærmelsesvis konstant ca. 5 mio. m² - også set over en længere årrække. 3 mio. m² - eller 60% af arealet - benyttes til potteplanteproduktion, heraf 84% til blomstrende potteplanter og 16% til grønne potteplanter.

Inden for de enkelte driftsgrene har produktionsarealet med potteplanter og væksthusrøntsager været stabilt, mens arealet med snitblomster og -grønt er faldet. Produktionsarealet med udplantningsplanter og drivarealet på friland er stigende.

Tendensen i den geografiske fordeling er, at væksthusearealet er stigende på Fyn, konstant i Jylland, men faldende på de østlige øer.

Tabel 1

Antal virksomheder med væksthuseproduktion og heraf antal med drivareal på friland

	1990	1993	1996	1999	2002
Væksthuseproduktion i alt	959 ¹⁾	869 ¹⁾	780 ¹⁾	707 ¹⁾	633 ¹⁾
Grøntsager	302	237	263	206	182
Snitblomster og -grønt	132	117	85	55	48
Potteplanter ²⁾	739	634	601	551	472
Udplantningsplanter ²⁾	199	198	186	171	163
Planteskoleplanter	52	47	48	47	53
Anden benyttelse	40	46	21	24	27
Med drivareal på friland ³⁾	87	108	106	84	101

Anm.: ¹⁾ Excl. gartnerier med et væksthuseareal mindre end 1.000 m². I 1990 i alt ca. 300.

²⁾ Dobbeltregistrering forekommer.

³⁾ Drivareal på friland er første gang medtaget i 1990.

Kilde: Danmarks Statistik, Væksthustællingen.

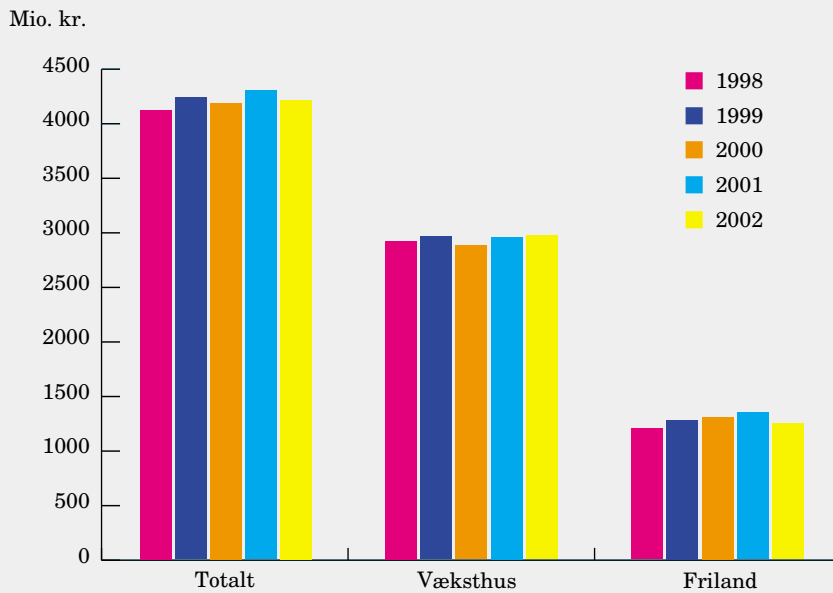
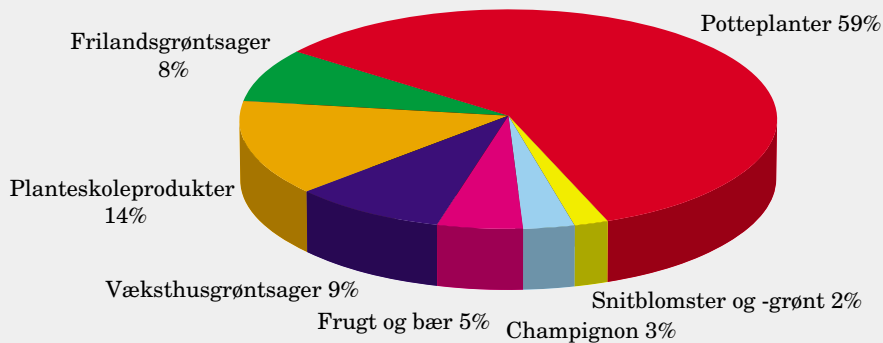
Tabel 2**Areal med væksthushproduktion og drivareal på friland (i 1.000 m²)**

	1990	1993	1996	1999	2002
Glasdækket areal ¹⁾	5.102	4.939	4.894	4.946	4.909
Grøntsager	1.246	1.108	1.166	1.233	1.179
Snitblomster og -grønt	376	321	250	140	84
Potteplanter	3.059	2.977	3.073	3.103	3.029
Udplantningsplanter	318	384	408	343	420
Andet	167	278	231	345	196
Drivareal på friland ²⁾	530	786	872	853	1.143

Anm.: ¹⁾ Excl. gartnerier med et væksthushareal mindre end 1.000 m². I 1990 ca. 12 ha.

²⁾ Drivareal på friland første gang medtaget i 1990.

Kilde: Danmarks Statistik, Væksthustællingen.

Fig. 2. Udvikling i produktionsværdi**Fig. 3. Produktionsværdiens fordeling 2002**

Produktionsværdi

Værdien af gartnerierhvervets samlede produktion af gartneri udgjorde i 2002 godt 4,2 mia. kr.

Produktionsværdien har været stagnerende siden 1996.

Af den samlede produktionsværdi udgør blomsterproduktionen 59%, planteskoleprodukter 14%, væksthus- og frilandsgrøntsager 17% og frugt og bær tilsammen 5%.

Produktionsværdien opgøres af Danmarks Statistik. Opgørelsesmetoden er ændret i 2002, blandt andet for at give et mere retvisende billede af værdien af planteskoleproduktionen.

Økonomi

Gartneriregnskabsanalysen for 2002 fra Fødevareøkonomisk Institut foreligger endnu ikke, men regnskabsanalyserne fra revisionsfirmaerne viser, at væksthushusholderne i 2002 opnåede en forbedring af det økonomiske resultat. Investeringerne i bygninger og inventar er imidlertid gået tilbage.

En af årsagerne til resultatfremgangen er, at udgifterne til varme og el var lavere i 2002 end året før. Det samme gælder renteudgifterne. I de større gartnerier spores også en effekt af investeringer i ny produktionsteknologi.

Priserne på erhvervets produkter har de seneste 3 år været stigende. I 2002 steg priserne på produkterne set under ét med 4%, men med betydelige forskelle imellem de forskellige produktgrupper. Mens prisen på potteplanter og væksthushusholdninger steg med henholdsvis 3% og 1%, faldt prisen på snitblomster med 8%. Største prisstigning viste sig for frugt og grønt. Efter nogle år med prisfald steg prisen med 34%.

Tabel 3

Gartneriarealets geografiske fordeling 2002 (i 1.000 m²)

	Østlige øer	Fyn	Århus amt	Øvrige Jylland	Hele landet
Væksthushushold	1.172	2.623	655	459	4.909
Grøntsager	647	428	53	50	1.179
Afskårne blomster og snitgrønt	39	32	7	6	84
Potteplanter	301	1.944	501	282	3.029
Udplantningsplanter m.v.	109	173	61	77	420
Andet	75	45	32	44	196

Kilde: Danmarks Statistik, Væksthustællingen.

Tabel 4

Ejendomsstruktur væksthushushold 2002

	Antal	Ejendomme		Areal		
		Akk.	Akk.%	1.000 m ²	Akk. 1.000 m ²	Akk.%
1.000 - 1.499	75	75	12	89	89	2
1.500 - 1.999	47	122	19	78	167	3
2.000 - 2.499	55	177	28	118	286	6
2.500 - 2.999	41	218	34	109	395	8
3.000 - 4.999	135	353	56	510	905	18
5.000 - 9.999	157	510	81	1.110	2.015	41
10.000 - 14.999	55	565	89	656	2.671	54
15.000 - 19.999	26	591	93	409	3.080	63
20.000 og herover	42	633	100	1.829	4.909	100

Tabel 5

Udviklingen i ejendomsstrukturen

	1993		1996		1999		2002	
	% af ejendom	% af areal	% af ejendom	% af areal	% af ejendom	% af areal	% af ejendom	% af areal
1.000 - 2.499	35	10	32	9	30	7	28	6
2.500 - 9.999	52	43	52	41	54	38	53	35
10.000 - 19.999	9	21	11	22	10	21	12	22
20.000 og herover	4	26	5	28	6	34	7	37

Tabel 6

Væksthushusholdenes alder i 2002

	Under 1 år	1-9 år	10-19 år	20 år og derover	I alt
1.000 m ²	63	1.094	1.592	2.160	4.909

Tabel 7

Frilandsgartneri. Virksomhedernes areal og antal

	1996		1999/2000		2002	
	Antal	Areal (ha)	Antal	Areal (ha)	Antal	Areal (ha)
Grøntsager ¹⁾	1.296	6.892	712	5.789	-	-
Blomster incl. løg	182	255	124	194	-	-
Æbler	597	1.854	403	1.623	339	1.397
Pærer	390	469	289	431	259	400
Jordbær	729	983	568	991	-	-
Anden frugt og bær	1.035	5.149	885	4.639	-	-
Planteskoler	501	3.298	206 ²⁾	2.789	-	-

Anm.: ¹⁾ Gartnerier med mere end 0,2 ha med frilandsgrøntsager.

²⁾ Planteskoler med mindst 2 ha planteskoleareal.

Kilde: Danmarks Statistik, Landbrugsstatistik.

Som et led i udmøntningen af regeringens strategiplan Vækst med vilje har Fødevareøkonomisk Institut udarbejdet brancheanalysen Vækst med vilje – gartneri. Analysen indeholder et sektorregnskab, som beskriver, hvilken værdi erhvervet skaber, den medgående faktorindsats og hvor stor en restindkomst, der er tilbage til aflønning af gartnerens eget arbejde og investeret kapital. Restindkomsten forventes stige fra 802 mio. kr. i 2001 til 948 mio. kr. i 2002.

Beskæftigelsen i den primære gartneriproduktion er opgjort til knap 8.000 årsværk.

Energi

Danmarks Statistiks opgørelse over det samlede energiforbrug i Væksthustællingen 2002 er endnu ikke afsluttet. Tabel 11 Væksthusgartnerierne fordelt efter energiforsyning samt brændselsforbrug er derfor ikke ajourført.

Der foreligger imidlertid energiforbrugstal for de 192 gartnerier, der deltager i den energiaftale, som gartnerierhvervet har indgået med Energistyrelsen. I disse gartnerier (med i alt 67% af det samlede væksthuseareal) er energiforbruget til opvarmning reduceret med godt 7% i perioden 1999 til 2002. Forbruget af el er i samme periode reduceret med 2,6%.

Det vurderes, at den voksende anvendelse af dynamisk klimastyring udgør den væsentligste årsag til det faldende energiforbrug.

Eksport

Mens dansk frugt og grønt helt overvejende afsættes på hjemmemarkedet, er produktionen af potteplanter - og i et vist omfang også planteskoleplanter - eksportorienteret.

I 2002 udgjorde eks-

Tabel 8
Antal virksomheder og areal med frilandsgroenstager

	Antal ¹⁾		Areal (ha)	
	1996	1999	1996	1999
Efterårs- og vinterhvidkål	270	145	291	256
Rødkål	154	114	164	120
Rødbeder	159	112	215	161
Gulerødder	449	249	1.719	1.487
Løg	363	223	1.511	925
Iceberg	73	42	211	196
Kinakål	97	38	313	226
Blomkål	74	63	543	392
Porrer	384	199	413	374
Andre afgrøder	-	-	1.183	1.336
I alt	1.296	712	6.563	5.473

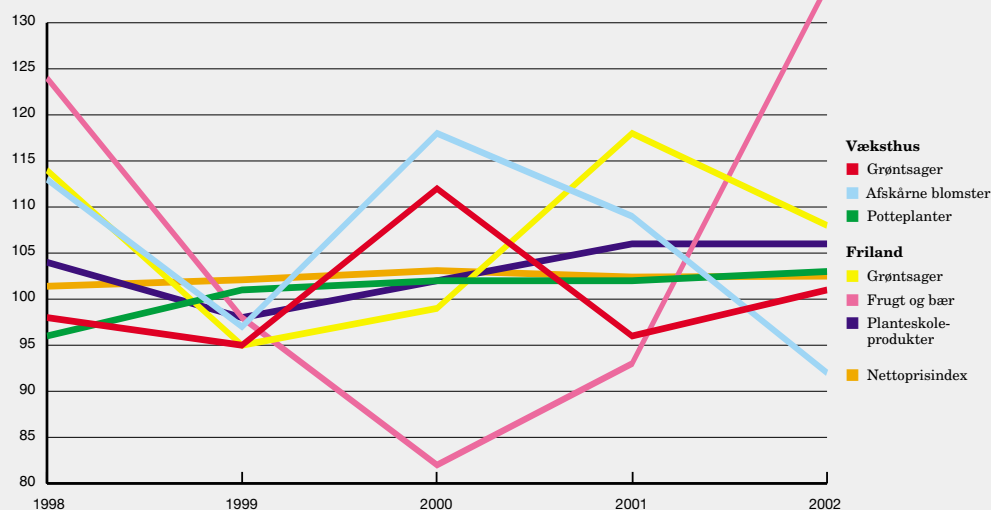
Anm.: ¹⁾ Dobbeltregistrering forekommer.
Kilde: Danmarks Statistik, Frilandstælling.

Tabel 9
Produktionsværdi af gartneri (i mio. kr.)

	1998	1999	2000	2001	2002 ¹⁾
Væksthussektoren	2.891	2.929	2.850	2.924	2.939
Grønstager	390	421	388	443	373
Snitblomster og -grønt	109	104	92	74	103
Potteplanter	2.392	2.404	2.370	2.407	2.463
Frilandssektoren	1.188	1.263	1.290	1.332	1.232
Grønstager	416	428	402	366	317
Frukt og bær	193	197	218	179	197
Planteskoleprodukter ²⁾	455	517	542	598	598
Champignon	124	121	128	130	120
I alt	4.079	4.192	4.140	4.256	4.171

Anm.: ¹⁾ Tallene er foreløbige.
²⁾ Eksklusiv detailplanteskoler.
Kilde: Danmarks Statistik, Landbrugsstatistik.

Fig. 4. Prisindeks
Danmarks Statistik, Nettoprisindeks

Kilde: Fødevareøkonomisk Institut, Gartneriets Prisforhold.

porten af potteplanter 2,9 mia. kr., svarende til 81% af det totale salg. Salget af potteplanter på hjemmemarkedet udgjorde 700 mio. kr. Største eksportmarked er Tyskland, der aftager 35% af den samlede eksport. De næststørste markeder er Sverige med 18% og England med 11% af eksporten.

Markedsudviklingen i 2002 viser en fremgang på 2% sammenlignet med året før. Fremgangen var større på hjemmemarkedet (4%) end på eksportmarkedet (1%). På eksportmarkedet var fremgangen størst på det svenske og det hollandske marked samt i Øst-europa.

Udviklingen i første halvår af 2003 har været mindre positiv med tilbagegang både på eksportmarkedet og på hjemmemarkedet. Samlet set et fald på knap 4% sammenlignet med samme periode året før.

Holland

Strukturen i hollandsk væksthus- og frilandsgartneri er forskellig fra dansk gartneri. Udviklingen mod færre, men større ejendomme kan imidlertid genfindes.

Inden for væksthusgartneriet er de arealmæssigt mest betydende produktioner væksthusgrøntsager og afskårne blomster. Arealet med potteplanter har imidlertid været stigende de senere år, og der er sket et skift fra grønne til blomstrende potteplanter, der er dansk gartneris kerneprodukt. Arealet med blomstrende potteplanter er steget fra 1998 til 2002 fra 6,4 mio. m² til 6,9 mio. m², dog med et mindre fald i arealet fra 2001 til 2002.

På friland er der i Holland en betydelig produktion af blomsterløg, grøntsager og plante-skoleplanter. Arealet

Tabel 10
Sektorregnskab for gartneri

	1998	1999	2000	2001	2002
Produktionsværdi ¹⁾	4.044	4.235	4.494	4.437	4.525
El-salg fra gartneriet	202	161	175	194	193
Tilskud el-salg	47	40	40	33	33
Generelle tilskud	44	39	37	28	27
Produktionsværdi inkl. tilskud	4.336	4.477	4.746	4.694	4.780
Frø, løg og stiklinger	474	453	490	511	508
Planteavlsmkostninger	587	643	620	523	622
Energi	414	432	561	551	501
Salgsmkostninger	188	198	223	233	231
Andre omkostninger	475	499	495	478	481
Varer og tjenester	1.825	1.893	2.059	2.073	2.041
Ejendomsskat	8	7	7	12	12
Grønne afgifter ²⁾	59	73	70	71	67
Bruttofaktorindkomst	2.444	2.505	2.610	2.539	2.560
Afskrivninger	404	410	421	408	407
Nettofaktorindkomst	2.040	2.095	2.189	2.133	2.252
Lønnet arbejdskraft	1.184	1.338	1.365	1.330	1.304
Nettorestindkomst	855	757	823	802	848

Anm.: ¹⁾ Opgjort på grundlag af indberetninger til Fødevareøkonomisk Institutets gartneriregnskabsstatistik.

²⁾ CO₂-, SO₂-, og rumvarme.

Kilde: Fødevareøkonomisk Institut, Vækst med vilje - gartneri 2003.

Tabel 11
Væksthushusholdninger fordelt efter energiforsyning samt brændselsforbrug i 1999

	Fuelolie	Gasolie	Naturgas	Kul	Fjernvarme	Andet fast brændsel	I alt
Antal virksomheder med forsyningsmulighed	244	274	109	99	153	9	1.404
Antal virksomheder fordelt på hovedenergikilde ¹⁾	155	153	78	53	125	4	568
Areal fordelt på hovedenergikilde (1.000 m ²)	901	438	1.181	189	1.260	9	3.979
Samlet energiforbrug	54.737	19.948	93,6	20.828	15,3	813	-
(Enhed)	(tons)	(m ³)	(mio. m ³)	(tons)	(mio. m ³)	(tons)	
Samlet energiforbrug (1.000 GJ)	2.179	710	3.706	521	2.571	10	9.697

Anm.: ¹⁾ Energikilden dækker mindst 70% af det samlede energiforbrug.

Kilde: Danmarks Statistik, Væksthustællingen 1999.

Tabel 12
Salget af potteplanter fordelt på lande (i mio. kr.)

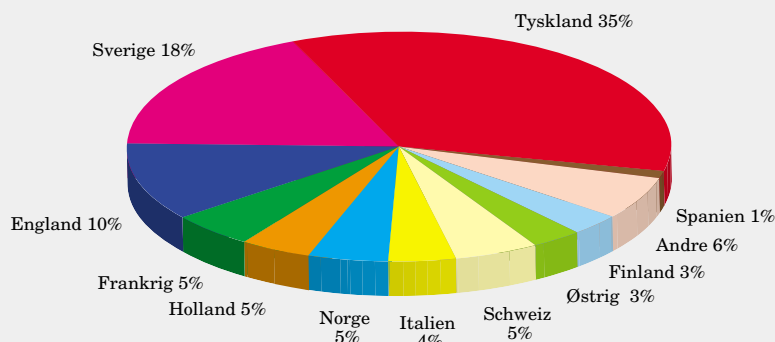
	1999	2000	2001	2002
Tyskland	1.085	1.057	1.035	1.033
Sverige	471	550	521	533
England	267	318	318	309
Italien	129	129	119	111
Frankrig	158	165	137	135
Schweiz	119	130	134	141
Norge	122	125	140	139
Holland	111	107	105	135
Finland	95	91	95	96
Østrig	77	73	81	82
Belgien/Luxembourg	34	33	31	36
Spanien	22	22	41	27
Øvrige lande	62	84	149	168
Eksport ialt	2.752	2.883	2.906	2.946
Danmark	701	731	681	706
I alt	3.454	3.614	3.587	3.652

Anm.: Reeksport forekommer til enkelte lande.

Kilde: Afsætningsforeningen for Potteplanter.

med planteskoleplanter er øget de senere år. Den hollandske eksport af potteplanter steg med 12% fra 2001 til 2002. Tyskland er - som for danske potteplanter - langt den største aftager - efterfulgt af Frankrig og England. I første halvår 2003 er eksporten af potteplanter steget med omkring 10%.

Fig. 5. Eksporten af potteplanter fordelt på lande 2002

Tabel 13

Eksport af gartneriprodukter (i mio. kr.)

	1998	1999	2000	2001	2002
Potteplanter	-	2.752,5	2.882,9	2.906,0	2.946,0
Snitblomster	20,6	14,8	13,3	21,7	26,0
Grøntsager	108,6	85,8	49,1	41,8	31,0
Planteskoleplanter	197,7	187,4	149,5	170,5	161,4
Frugt og bær	23,7	22,6	26,1	24,7	38,3

Kilde: Danmarks Statistik, Udenrigshandel fordelt på varer og lande. Afsætningsforeningen for Potteplanter.

Tabel 14

Hollands eksport af gartneriprodukter (mio. EURO)

	1998	1999	2000	2001	2002
Snitblomster	2.573	2.558	2.826	2.901	2.990
Potteplanter	1.023	1.069	1.167	1.250	1.394
Grøntsager (frisk)	2.481	2.377	2.713	2.876	2.986
Frugt (frisk)	1.480	1.534	1.608	1.699	1.662

Kilde: Centraal Bureau voor de Statistiek, Land- en tuinbouweijfers 2003.

Tabel 15

Hollands eksport af potteplanter fordelt på lande (mio. EURO)

	1998	1999	2000	2001	2002
Tyskland	495	492	511	521	550
Frankrig	120	128	142	149	167
England	72	84	105	126	153
Italien	69	78	87	99	111
Belgien	44	46	46	53	65
Østrig	33	36	38	42	44
Schweiz	35	35	35	39	43
Spanien	20	23	23	27	33
Danmark	23	26	29	28	32
Sverige	21	25	32	33	29
Øvrige lande	89	97	118	134	167
I alt	1.022	1.069	1.167	1.250	1.394

Kilde: Dutch Floricultural Wholesale Board, Export-statistik Bloemkwekerijprodukten 2002.

Tabel 16
Hollands væksthuseareal (ha)

	1998	1999	2000	2001	2002
Grøntsager	4.306	4.282	4.201	4.271	4.288
heraf tomat	1.307	11.778	1.133	1.224	1.227
heraf agurk	710	710	663	660	658
Snitblomster	3.815	3.963	3.923	3.815	3.770
Potteplanter	1.635	1.740	1.758	1.775	1.762
heraf blomstrende	638	661	680	701	691
heraf grønne	543	489	497	492	489
Udplantningsplanter	455	590	581	582	581
Total væksthuseareal	10.334	10.561	10.526	10.524	10.538

Kilde: Centraal Bureau voor de Statistiek, Land- en tuinbouweijfers 2003.

Tabel 17
Hollands frilandsareal (ha)

	1998	1999	2000	2001	2002
Frilandsareal	46.307	48.195	42.067	41.599	44.683
Grøntsager	22.431	22.028	20.606	19.717	19.570
Blomster	2.432	2.605	2.552	2.379	2.684
Planteskoleprodukter	11.713	12.311	12.641	12.672	13.401
Blomsterløg	21.355	22.714	22.543	22.618	24.221

Kilde: Centraal Bureau voor de Statistiek, Land- en tuinbouweijfers 2003.

Tabel 18
Antallet af væksthusegartnerier i Holland

	1998	1999	2000	2001	2002
Grøntsager:	4.075	3.767	3.433	3.171	3.001
heraf tomat	920	700	636	600	567
heraf agurk	606	578	526	473	464
Afskårne blomster	4.334	4.242	4.112	3.788	3.576
Potteplanter:	1.553	1.543	1.492	1.417	1.339
heraf blomstrende	994	956	941	899	841
heraf grønne	776	810	764	720	680
Total	12.003	11.623	11.070	10.345	9.876

Anm.: Anm.: Dobbeltregistrering forekommer.
 Kilde: CBS, Landbouwtelling 2002.

Tabel 19
Forbruget af planter og snitblomster i Europa

	Planter € pr. capita	Snitblomster € pr. capita	Total Mio. €
Tyskland	42	38	6.640
Frankrig	20	31	3.009
England	10	30	2.400
Italien	10	35	2.610
Spanien	14	18	1.280
Sverige	39	35	666
Finland	60	38	490
Schweiz	42	82	868
Holland	18	32	800
Norge	53	58	444
Danmark	41	39	400
Belgien	16	41	570

Kilde: AIPH, International Statistics Flowers and Plants 2002.

